

Філософське розуміння феномену
техніки.

Техніка в контексті глобальних
проблем людства

План

- ▶ 1. Техніка та історія людства
 - ▶ 2. Філософія техніки: історія становлення та предмет вивчення
 - ▶ 3. Техніка як філософське поняття
 - ▶ 4. Головні проблеми досліджень у філософії техніки
 - ▶ 5. Проблема оцінки техніки
-

1. Техніка та історія людства

Техніка і технологія в історії людства починається з того часу, коли люди стали використовувати штучні знаряддя ручної праці.

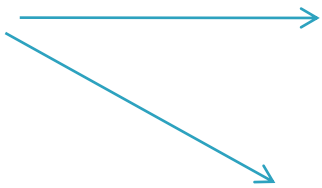

Грецьке слово «техне» в перекладі українською мовою означає мистецтво, майстерність, уміння. Його вживали вже Платон та Арістотель, аналізуючи штучні знаряддя праці.

Вихідним моментом техніки є природні продуктивні органи людини, передусім руки.

1. Техніка та історія людства

" одним із найважливіших чинників історії є різновид енергії, який має у своєму розпорядженні людство на певний момент, і вся історія людства поділяється на два великі періоди: 1) від Авраама до сьогодення;
2) від винайдення атомної енергії до всіх прийдешніх часів."

Макс Борн

1. Техніка та історія людства

Створений людиною об'єкт називають артефактом (лат. artefactum — штучно зроблений).

Техніка є сукупністю артефактів, але таке їх трактування дає лише перше уявлення про неї.

Техніка — сукупність створених засобів і знарядь виробництва, а також заходи та операції, вміння та майстерність здійснення трудового процесу.

1. Техніка та історія людства

Праця — доцільна діяльність людей, що має своїм змістом перетворення, опанування природних і соціальних сил для задоволення історично зумовлених потреб людини й суспільства.

Праця
розумова

Праця фізична

1. Техніка та історія людства

Праця — це виробництво матеріальних благ.

Праця — це виховання людини.

Праця — це управління людьми в економічній та духовній сферах життя суспільства.

1. Техніка та історія людства

Особливості техніки

Мета і функція техніки — перетворювання природи та світу людини згідно з цілями, які ставлять люди, що мають певні потреби і бажання. Отже, техніка є невід'ємною складовою людського існування.

Техніка сама по собі не є метою. Вона набуває цінності тільки як засіб.

Можна розглядати техніку і як самостійний феномен, однак ця самостійність певною мірою відносна: техніка органічно залучена до контексту соціального буття та свідомості, є основою цивілізації, перебуває у вирі історичного часу й постійно прогресує.

1. Техніка та історія людства

Види техніки

техніка пасивна

- (всі виробничі приміщення, — споруди, засоби зв'язку (шляхи, канали, мости), засоби поширення інформації (теле- радіозв'язок, комп'ютерний зв'язок тощо))

техніка активна

- (знаряддя праці ручної і розумової, що забезпечують життєдіяльність людини, апарати управління виробничими та соціально-економічними процесами).

2. Філософія техніки: історія становлення та предмет вивчення

Справжня зацікавленість у філософському тлумаченні проблем техніки почалася із
всесвітніх філософських конгресів:

у Відні (1968)

у Варні (1973)

у
Дюссельдорфі
(1978)

2. Філософія техніки: історія становлення та предмет вивчення

Перші праці, присвячені філософському розумінню проблеми техніки

В 1877 р. у Брауншвейзі було видано книгу філософа-антрополога Е. Каппа «Засади філософії техніки», яку й прийнято вважати початком опанування проблем техніки.

Приблизно тієї пори у Франції А. Еспінас працював над побудовою загальної теорії техніки. Завершено її було в 1897 р.

На межі ХІХ—ХХ ст. виходять праці П. Енгельмейера («Теорія творчості», 1910 р. та «Філософія техніки», 1913 р.), а також англійських філософів, які розробляли технічну проблематику.

2.Філософія техніки: історія становлення та предмет вивчення

«Долею філософії стало положення про можливість нею самою обстоювати власну субстанційність лише за умови виступу проти «техніки» у широкому її значенні»

**І. Блюменберг.
1963 р.**

2. Філософія техніки: історія становлення та предмет вивчення

Філософія техніки — галузь філософського знання, предметом дослідження якої є феномен самої техніки і її вплив на процеси життєдіяльності індивіда і суспільства загалом.

Досліджує вона особливості буття людини, культури, науки в епоху науково-технічної, інформаційно-технологічної революції, зумовлені ними проблеми самозбереження цивілізації, духовної самоцінності особистості.

3. Техніка як філософське поняття

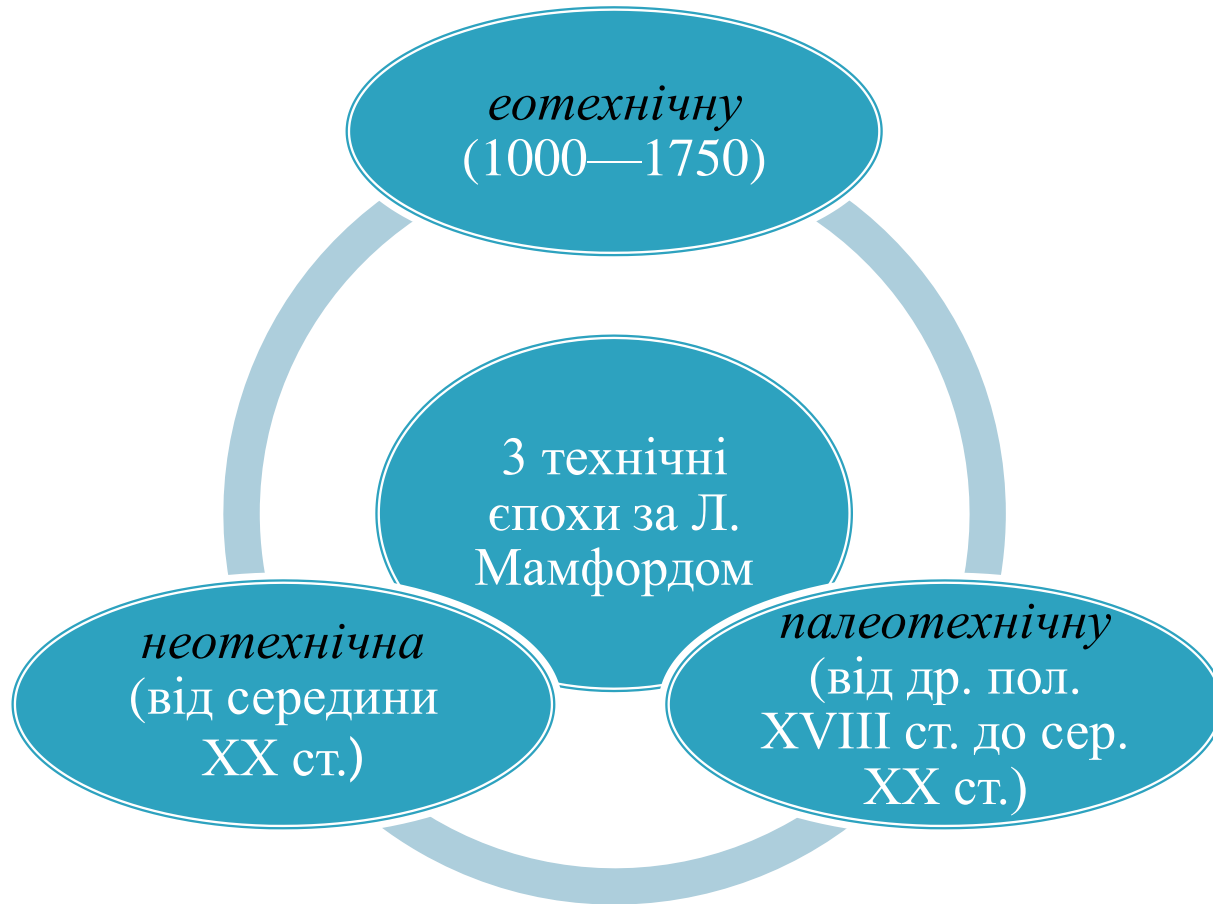

3. Техніка як філософське поняття

Французький філософ Ж. Еллюль трактував техніку як «суму раціонально напрацьованих методів, яким властива безумовна ефективність... у будь-якій сфері людської діяльності».

На думку німецького філософа Ф. Раппе, техніка є сукупністю предметних артефактів, створених для здійснення інженерної перетворюючо-конструктивної діяльності.

3. Техніка як філософське поняття

4. Головні проблеми досліджень у філософії техніки

Однією з найважливіших проблем, якою займається філософія техніки, є **проблема і концепція людини, що створює та використовує техніку.**

Особливість цієї проблеми пов'язана нині зі стрімким зростанням потужних технологій.

При цьому кількість людей, які зазнають впливу технічних заходів та їхніх вторинних ефектів, значно зростає.

Потерпають і природні системи, що стають об'єктом людської діяльності, оскільки порушується їхня рівновага, що нерідко призводить до руйнування цих систем.

4. Головні проблеми досліджень у філософії техніки

Комп'ютер чи комп'ютерна програма здатні до дій та цілеспрямованої поведінки, типової для людини.

Вони можуть мати свідомість, що, зрештою, призводить до заперечення якісних розбіжностей між природою фізичних і духовних явищ.

К. Сейр

«Кібернетика та філософія розуму»

4. Головні проблеми досліджень у філософії техніки

Проблеми філософії техніки

наслідки застосування комп'ютерів, зокрема,
можливість створення штучного інтелекту;

зростаюча складність сучасної техніки та
пов'язана з цим необхідність її оцінки;

взаємозв'язки між технікою і суспільством,
наукою і природою;

шляхи й перспективи розвитку техніки та ін.

4. Головні проблеми досліджень у філософії техніки

«Те, що ми дізнаємося про межі розуму комп'ютера, засвідчить нам багато й про людський інтелект».

Г. Дрейфує «На що спроможний комп'ютер? Межі штучного інтелекту»

5. Проблема оцінки техніки

Для досліджень оцінки техніки необхідне не просто соціологічне чи методологічне, а філософське підґрунтя.

На цьому — філософському — рівні проблема розроблялась американськими філософами В. Байєром, К. Парселом, Г. Портером, Г. Решером та іншими, які розглядали проблеми аксіології техніки, методів її оцінки, вдосконалення планування технічних інновацій тощо.

Вони зазначали, що досконале, достовірне, теоретично обґрунтоване планування технічного прогресу було б рівнозначним спробі стилізації історичного процесу за певним зразком.

5. Проблема оцінки техніки

5. Проблема оцінки техніки

